

6. ročník
3. séria
súťaž beží do
19.6.2011

FX [f:ks]

www.fks.sk/fx
fx@fks.sk

powered by FKS
KTFDF FMFI UK
Mlynská Dolina
842 48 Bratislava

V rukách držíš zadania tretej série šiesteho ročníka seminára FX (čítaj f:ks).

Súťaž je určená pre tých, ktorí sa chcú vo svete fyziky pohnúť míľovými krokmi dopredu. Za predošlých päť rokov priniesli naši riešitelia cenné kovy z medzinárodných súťaží po celom svete. Každá vyriešená úloha vo FX je vecou prestíže a určite nie je hanbou zapojiť sa do súťaže len jedinou.

Riešenia úloh môžeš zasielať e-mailom na fx@fks.sk (prípadne poštou na horeuvedenú adresu) *kedykoľvek* až do 19. júna, tj. asi týždeň pred letným sústredením FKS. Tvoje riešenia budú v priebehu niekoľkých dní okomentované, ohodnotené a zaslané späť. Za každú úlohu môžeš získať 0 až 9 bodov. *Ak si nezískal plný počet bodov, nevadí.* Komentáre od vedúceho si môžeš vziať k srdcu, na úlohe popracovať a úlohu zaslať znovu. Znova ju okomentujeme a body prehodnotíme. Takto môžeš iterovať naďalej, až kým úlohu dotiahneš do správneho riešenia.

Zasielať môžeš riešenia tretej a štvrtej série (štvrtá sa na stránke objaví časom). Pri riešení Ti môžu prísť vhodné vzorové riešenia úloh z predošlých ročníkov, ktoré nájdeš na stránke <http://www.fks.sk/fx/zbierka.php>. Veríme, že sa s príkladmi poriadne potrápiš a že si vďaka nim začneš vykračovať do diaľav sveta fyziky.

Veľa šťastia s riešením!

FX7 KOH-I-NOOR (opravuje Samo)

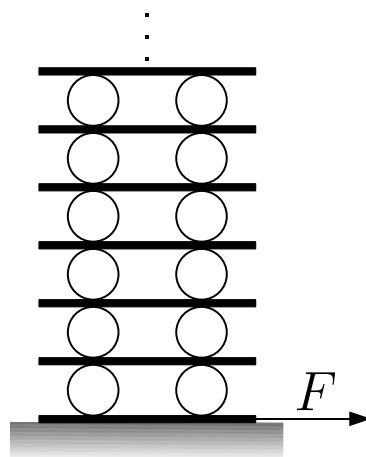
Mišo si raz z dlhej chvíľe nechával kotúľať ceruzku dolu naklonenou rovinou. Všimol si, že pri každom dopade na bočnú stenu ceruzka trochu spomalila. I preblyso sa mu hlavou:

- Pre aký najmenší sklon roviny sa ceruzka nikdy nezastaví?
- Ako ďaleko sa ceruzka dokotúľa od okamihu, keď sa po stole valí rýchlosťou v ? (Myslí sa horizontálna zložka rýchlosti tesne pred prvým dopadom hrany na stôl.)

Preskúmajte tento problém a pomôžte Mišovi zodpovedať otázky, ktoré ho trápia. Ceruzka bola tvaru pravidelného šesťbokého hranola s dĺžkou hrany podstavy b a jej moment zotrvačnosti vzhľadom na šesťnásobnú os symetrie je $I = \frac{5}{12}Mb^2$.

FX8 Veža (opravuje Marika)

Frico si postavil nekonečne vysokú vežu z masívnych valcov a nehmotných ľahkých dosiek medzi nimi, ako ukazuje obrázok. Moment zotrvačnosti valcov je $I = \frac{1}{2}MR^2$, hmotnosť dosiek možno zanedbať. Na každom poschodí sú dva valce a počet poschodí je nekonečne veľký. Valce po doskách neprešmykujú, zatiaľčo najspodnejšia doska sa ľahko šmýka po podložke. S akým zrýchlením sa budú pohybovať najnižšie položené valce, ak podložku začneme ťahať silou F ?

FX9 Magnetická levitácia (opravuje Jakub)

Horizontálna prúdová slučka s polomerom r , odporom R_1 a indukčnosťou L je zvonka napájaná zdrojom striedavého napätia s amplitúdou U_0 a frekvenciou f . Vo vzdialenosti $\ell = \frac{1}{4}r$ nad ňou je druhá slučka s polomerom r , odporom R_2 a indukčnosťou L . Druhá slučka nie je nič iné, než uzavretý krúžok drôtu. Vzajomná indukcia týchto slučiek je M . Určte silu, akou sa slučky odpudzujú. Je na tomto princípe možné urobiť magnetický levitujúci vlak? Prečo sa pritom používajú supravodiče?